

ἀγει ἡ οἰκογένεια τοῦ χωρικοῦ, ἀπέναντι τῆς θύρας τῆς εἰσόδου, παρήγορος κανδήλα φωτίζει τὰ εἰκονίσματα τοῦ Χριστοῦ, τῆς Παναγίας καὶ ἄλλου τινὸς ἁγίου, ὃν ἰδιαιτέρως σέβεται ἡ οἰκογένεια. Καὶ ὁ ξένος ἕνα ὑπερβὰς τὸν οὐδὸν τῆς θύρας πρέπει νὰ κλινῆ εὐλαβῶς τὴν κεφαλὴν πρὸ τῶν ἁγίων εἰκόνων.

Τὸ θρησκευτικὸν τοῦτο συναίσθημα ὑπενθυμίζει εἰς ἐμὲ ἕτερόν τι, ὅπερ εἰς τὴν ἄλλην τῆς ὑδρογείου σφαίρας ἄκραν μ' ἐξέπληξε· εἰς τὴν μονήρη τοῦ γαοῦχου καλύβην, ἐν τῷ μέσῳ τῶν πεδίων τῆς Βρασιλίας. Ἐκεῖ ὁ ξένος εἰσέρχεται προφέρον ἀντὶ τῶν τετριμμένων εὐρωπαϊκῶν τύπων τῆς ἐθιμοταξίας τὰ εὐσεβῆ ταῦτα λόγια· *χαῖρε κεχαριτωμένη Μαρία!* καὶ κλίνει τὴν κεφαλὴν.

Εἰς τὰς εὐαγγελικὰς ταύτας λέξεις, εἰς τὸ σύμβολον τοῦτο τῆς χριστιανικῆς ἀδελφότητος, ὁ γαοῦχος ἀπαντᾷ ἄσπιδως σὺλληθθεῖσα (sin pecado concebida)· ἐγείρεται ἔπειτα καὶ τείνει φιλόφρονα τὴν χεῖρα εἰς τὸν ξένον.

Μετὰ τὴν μακρὰν ταύτην ἐκδρομὴν, ἀφ' οὗ εἶδον τόσας δυσμοίρους χώρας καὶ τόσα ἄγρια οἰκήματα, ἐπανῆλθον εἰς τὴν Γαλίαν, τὴν εὐγενῆ καὶ γλυκεῖαν Γαλίαν. Ἄς εὐλογῆ ἡ ἀγαπητὴ μας Πατρίς τῆς Θείας Προνοίας τὸ ὄνομα, ἣτις παρέσχεν αὐτῇ εἰς τε τοὺς ἀγροὺς καὶ εἰς τὴν πόλιν, ἐπὶ τῆς εὐφόρου ταύτης γῆς, εἰς τὸ εὐκράεστατον τοῦτο κλίμα, τὴν τιμίαν κοιτίδα, τοῦ ἐργάτου τὸ ἐργαστήριον, τῆς οἰκογενείας τὸ ἱερὸν, τὸν οἶκον, μέγαν ἢ μικρόν. Ἴσως δ' ὁ μικρὸς εἶνε καὶ ὁ ἄριστος.

Parva domus, magna quies.

XAVIER MARMIER.

ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΕΝ ΔΑΝΙΑ.

Μετάφρασις Ν. Δ. Λεβίδου.

Ἐπειδὴ αἱ σκανδιναυικαὶ χώραι οὐδέποτε ὑπεδουλώθησαν ὑπὸ ξένων κατακτητῶν, οἱ λαοὶ αὐτῶν οὐδέποτε ἐπίσης ἐπεβαρύνθησαν ὑπὸ τοῦ τιμαριωτισμοῦ, ὅπως ἐν τῇ ἠπειρωτικῇ Εὐρώπῃ. Διετήρησαν λοιπὸν οἱ σκανδιναυικοὶ λαοὶ, εἰς οὓς ὑπάγεται καὶ ἡ Δανία, τὰς κοινοτικὰς καὶ ἐπαρχιακὰς αὐτῶν συνελύσεις, ἐν αἷς πᾶς ἐλεύθερος ἄνθρωπος εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἐκφέρῃ γνώμην καὶ νὰ ψηφοφορῇ περὶ τῶν γενικῶν συμφερόντων. Ἡ δὲ Ἀναμόρφωσις, ἥτοι τὸ δόγμα τῶν διαμαρτυρομένων, γενομένη ἀποδεκτὴ ὑφ' ὀλοκλήρου τοῦ λαοῦ, συνετέλεσεν εἰς τὴν διάδοσιν τῆς στοιχειώδους παιδείας διὰ τῆς ἀναγνώσεως τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

Ἡ Δανία ὑπάγεται εἰς τὰς ἐξαιρετικὰς ἐκείνας χώρας, ὧν οἱ βασιλεῖς δραστηρίως ἐνησχολήθησαν περὶ τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ. Εὐ-

θὺς μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ δόγματος τῶν διαμαρτυρομένων, Χριστιανὸς ὁ Γ' διέταξε νὰ διδάσκηται τὸ νέον δόγμα ἐν τοῖς σχολείοις. Ἐν ἔτει 1647 Φριδερίκος ὁ Γ' ἐνομοθέτησε ποινὰς κατὰ τῶν γονέων, τῶν παραμελούντων νὰ ἀποστέλλωσι τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὰ σχολεῖα. Ἐν δὲ 1650 διέταξε τὴν ἀνέγερσιν σχολείων ἐν πᾶσι τοῖς χωρίοις. Ἐν ἔτει 1683 πάλιν διάταγμα ἐπέβαλλεν εἰς τοὺς ἱερεῖς νὰ ἐπισκέπτονται τὰ σχολεῖα τοῦλάχιστον ἅπαξ κατ' ἑβδομάδα. Φριδερίκος ὁ Δ' ἴδρυσεν ἄνω τῶν 240 σχολείων, διατάξας μάλιστα νὰ στέλλωνται εἰς τὰ σχολεῖα οἱ ἐκ τῶν νεοσυλλέκτων στρατιωτῶν μὴ γνωρίζοντες τυχὸν τὴν ἀνάγνωσιν ἢ τὴν γραφὴν. Οἱ ἀπόλυτοι βασιλεῖς λοιπὸν τῆς Δανίας, ὡς καὶ ἐν Πρωσσίᾳ, ἠνόουν ὅτι ἦτο ὠφέλιμον νὰ ἔχωσιν ὑπηκόους ἀνεπτυγμένους. Ἐδημοσιεῦθησαν δὲ διατάγματα πολλὰ περὶ ἐκπαιδεύσεως, ἡ διδασκαλία ὅμως ὀργανίσθη κανονικῶς διὰ τοῦ νόμου τοῦ 1814 ἔτους. Ὁ νόμος οὗτος, συμπληρωθεὶς ὑπὸ διατάγματος περὶ διδασκαλείων, ἦτοι περὶ σχολείων πρὸς μόρφωσιν διδασκάλων, καὶ τροπολογηθεὶς κατὰ τι ὑπὸ νόμων νεωτέρων, εἶναι εἰσέτι ἡ βάσις τοῦ σημερινοῦ συστήματος, οὗτινος ἰδοὺ τὰ κυριώτερα χαρακτηριστικά.

Οἱ γονεῖς ὑποχρεοῦνται νὰ ἀποστέλλωσι τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὸ σχολεῖον, ἢ νὰ ἐκπαιδεύωσιν αὐτὰ ἐπαρκῶς, ἐπὶ ποινῇ προστίμου 9 μέχρι 18 ἑκατοστῶν τοῦ φράγκου δι' ἑκάστην ἀπουσίαν. Ἐν περιπτώσει μὴ καταβολῆς τοῦ προστίμου, ἐπεβάλλετο ἡ ποινὴ τῆς φυλακίσεως.

Ἐπὶ 2,518 δήμεων περίπου, οἱ ἡμίσεις αὐτῶν ὑπεβλήθησαν εἰς τὸ πρόστιμον, ἀνελθὸν περίπου εἰς 50,000 φράγκων. Νέος ὅμως νόμος τοῦ 1866 ἔτους, καταργήσας τὸ πρόστιμον, καταδικάζει ἀμέσως εἰς φυλάκισιν. Ἄλλ' ἐγείρονται παράπονα κατὰ τῆς ἄκρας ταύτης αὐστηρότητος, ἧς ἀποτέλεσμα εἶναι ἡ μὴ κανονικὴ, ὅπως πρότερον, τιμωρία τῶν παραβάσεων.

Ἡ ὑποχρεωτικὴ φοίτησις εἰς τὸ σχολεῖον ἄρχεται ἀπὸ τοῦ 7^{ου} μέχρι τοῦ 15^{ου} ἔτους τῆς ἡλικίας, ὅτε ἄρχεται ἡ διδασκαλία διὰ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ ἁγίου χρίσματος. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ πᾶν ἔτος τὰ παιδιά ὑποβάλλονται εἰς ἐξετάσεις, ἐὰν ἡ ἐπιτροπὴ νομίζῃ ὅτι ἀρκούντως ἐδιδάχθησαν, λαμβάνουσι τὴν ἄδειαν νὰ ἀπέλθωσι τοῦ σχολείου.

Ἡ φροντίς καὶ αἱ δαπάναι τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἐπιβαρύνουσι τοὺς δῆμους. Ἐν τούτοις ἐν ἑκάστῳ τῶν 21 νομῶν τοῦ Κράτους ὑπάρχει κεφάλαιόν τι χρηματικὸν ὑπὲρ τῶν σχολείων, οὗτινος τὰ εἰσοδήματα πηγάζουσιν ἀπὸ τῶν συγκεφαλαιουμένων τόκων τοῦ κεφαλαίου, ἀπὸ ἐπιχορηγήσεως τοῦ Κράτους ἐκ 282,000 φράγκων καὶ ἀπὸ φόρου ἐκ 30 ἑκατοστῶν τοῦ φράγκων ἐπὶ ἑκάστου τόνου τῶν σιτηρῶν. Αἱ πρόσσοδοι δὲ πάντων τούτων τῶν ὑπὲρ τῶν σχολείων

κεφαλαίων ἀνήρχοντο ἐν ἔτει 1856 εἰς 1,584, 569 φράγκα. Ἐξ αὐτῶν δίδονται συντάξεις εἰς τοὺς ἀποχωροῦντας δημοδιδασκάλους, ἢ ἐπιμίθια εἰς τοὺς πρὸ πολλοῦ ὑπηρετοῦντας.

Εἶναι δύσκολον νὰ προσδιορίσωμεν πόσα δαπανῶνται ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, διότι ἐν πολλοῖς δήμοις οἱ δημοδιδάσκαλοι μισθοδοτοῦνται λαμβάνοντες ἀντὶ χρημάτων σίτον, κρέας κλπ., ἢ καὶ τεμάχιον γῆς, ὅπερ κατιστάσι διὰ τῆς καλλιέργειας εὐκαρπον.

Ἡ εἰς χρήματα δαπάνη ἀνήλθεν ἐν ἔτει 1863 μέχρις 6,785,788 56]00 φράγκων, ἢ δὲ εἰς πράγματα μέχρις 8,460,000 φράγκων περίπου.

Πρόκειται δὲ ἐνταῦθα μόνον περὶ τοῦ θαλασσιείου τῆς Δανίας, ἧτοι περὶ τῶν νήσων καὶ τῆς Ἰουτλανδίας, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν δουκάτων Σλέσβιγ-Όλστίν. Καὶ ἐπειδὴ ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 1,600,000 ψυχῶν, ἔπεται ὅτι ἀναλογεῖ δαπάνη εἰς πράγματα ἴση πρὸς φράγκα 5 καὶ 28 ἑκατοστά δι' ἑκαστον ἀνθρώπον, ὅπερ ποσὸν εἶναι μέγα, μάλιστα ἀν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν, ὅτι τὰ πάντα εἶναι εὐθηνότερα εἰς τὰ βόρεια μέρη ἢ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Εὐρώπης.

Ἐν ταῖς νήσοις τῆς Δανίας ὁ συνήθης μισθὸς φθάνει μέχρι 3,384 φράγκων. Ἐν Ἰουτλανδίᾳ οἱ δημοδιδάσκαλοι λαμβάνουσι ὀλιγώτερα ὅμως, ἧτοι μέχρι 1,128 φράγκων. Ἄλλ' ἐπὶ ὀλοκλήρου τῆς χώρας ἀναλογοῦσι μόνον 6 δημοδιδάσκαλοι ἐπὶ 100 λαμβάνοντες ὀλιγώτερον τῶν 1,128 φράγκων.

Ἴδου κατὰ τὴν τελευταίαν τελειοτάτην ἐπίσημον στατιστικὴν ἔκθεσιν ἡ κατάστασις τῆς παιδείας ἐν Δανίᾳ:

A.) Ἀγροτικοὶ δήμοι.

Ἀριθμὸς τῶν ὑποβεβλημένων εἰς ὑποχρεωτικὴν ἐκπαίδευσιν παιδῶν (ἀπὸ ἡλικίας 7-14 ἐτῶν.)

Ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις 184,198

Ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς 13,994

Ἀνεχώρησαν τοῦ σχολείου ἐν ἡλικίᾳ 13 ἐτῶν, ἀφοῦ ἐγένετο γνωστὸν ὅτι ἐγνώριζον τὰ διδασθέντα μαθήματα 4,149

Μὴ ἐγγεγραμμένοι 4,450

Ἐν ὅλῳ 200,761

B.) Πόλεις (ἐκτὸς τῆς Κοπενάγης.)

Παῖδες ὑποβεβλημένοι εἰς τὴν ὑποχρεωτικὴν ἐκπαίδευσιν.

Ἐν τοῖς δημοσίοις δημοτικοῖς σχολείοις 47,491

Ἐν τοῖς σχολείοις τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως 6,161

23,352

Ἐκ μεταφορᾶς 23,352

Ἐν τοῖς σχολείοις τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως 4,516

Ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς σχολείοις 8,893

Ἐν ὅλῳ 33,761

Γ.) Κοπενάγη.

Παῖδες ὑποβεβλημένοι εἰς τὴν ὑποχρεωτικὴν ἐκπαίδευσιν.

Ἐν τοῖς δημοσίοις σχολείοις 43,232

Ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς σχολείοις 8,090

Διδασκόμενοι ἐν οἴκῳ 3,904

Ἐν ὅλῳ 25,226

Ἴνα δὲ συντόμως εἴπωμεν, ὑπῆρχον ἐν ἔτει 1867 ἐν Δανίᾳ:

Παῖδες ὑποβεβλημένοι εἰς τὴν ὑποχρεωτικὴν φοίτησιν εἰς τὰ σχολεῖα 259,508

Παῖδες δυνάμενοι νὰ ἀποδείξωσι τὴν ἐκπαίδευσιν αὐτῶν 257,182

Ἐλλείπουσι 2,326

Ἐπεται ἄρα, ὅτι ὁ ὀλικὸς ἀριθμὸς τῶν παιδῶν, τῶν δυνάμενων ν' ἀποδείξωσι ὅτι ἐκπαιδεύονται, εἴτε ἐν τοῖς σχολείοις, εἴτε κατ' οἶκον, φθάνει περίπου μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ τῶν παιδῶν, τῶν ὑποχρεουμένων νὰ φοιτῶσι εἰς τὰ σχολεῖα, ἀφοῦ ἐπὶ 259,508 παιδῶν ὀφελόντων νὰ ἐκπαιδευθῶσι, 257,182 παῖδες δύνανται ν' ἀποδείξωσι ὅτι ἐκπαιδεύονται. Καὶ ἐπειδὴ ὁ πληθυσμὸς τῆς Δανίας φθάνει μέχρις 1,650,000 ψυχῶν, ἀναλογεῖ εἰς μαθητῆς ἐπὶ 6 κατοίκων.

Οἱ δημοδιδάσκαλοι εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον υἱοὶ ἐνοικιαστῶν ἀγροτικῶν κτημάτων ἢ καὶ δημοδιδασκάλων, ἔχουσι δὲ γνώσεις πολλὰ εὐρείας, σχετικῶς πρὸς τὸ ἀφανὲς ἀλλ' ὀφελιμον συγχρόνως ἐπάγγελμά των' καὶ δὲν ἀναλογοῦσιν ἐκ τῶν δημοδιδασκάλων οὐδὲ 2 ἐπὶ 100 οἱ μὴ ὑποβληθέντες εἰς ἐξετάσεις.

Νομίζω, ὅτι ἐν Δανίᾳ δὲν ὑπάρχει στατιστικὴ ἐθελοῦσα τὸν ἀριθμὸν τῶν γραμματικῶν. Ὁ δὲ λόγος ἀπλούστατος· οὐδεὶς εἶναι ἀγράμματος ἐν Δανίᾳ. Πάντες γνωρίζουσι τοῦλάχιστον νὰ ἀναγινώσκωσι καὶ νὰ γράφωσι.¹ Πάντες σχεδὸν οἱ κάτοικοι εἶναι διαμαρτυρόμενοι, οἱ δὲ παῖδες δὲν δύνανται νὰ τύχωσι τοῦ ἀγίου χρίσματος παρὰ τῶν ἱερέων, ἀν δὲν ἔχωσι τὰς στοιχειώδεις ἐκείνας γνώσεις.

Ἴνα δὲ συντόμως εἴπω, ἡ Δανία ἀνήκει εἰς τὰς χώρας ἐκείνας τῆς Εὐρώπης, αἵτινες τὰ μάλιστα προώδεσαν ὡς πρὸς τὴν κατωτέραν ἐκπαίδευσιν, διότι δαπανᾷ ὑπὲρ αὐτῆς ἄνω τῶν 5 φράγκων κατὰ κεφαλὴν' πάντες

1. Ἐντούτοις ἐσχάτως ἀκόμη ἐθελοῦστο, ὅτι ἐν Ἰσπανίᾳ ἐπὶ 72,157 δημοτικῶν συμβούλων, οἵτινες εἶναι ὁ ὀλικὸς ἀριθμὸς τῶν δημοτικῶν συμβούλων τοῦ κράτους, 12, 479 δὲν γνωρίζουσιν οὔτε νὰ ἀναγινώσκωσιν οὔτε νὰ γράφωσιν. Ἐκ τούτων 422 εἶναι δῆμαρχοι!!

δ' οἱ παῖδες φοιτῶσιν εἰς τὰ σχολεῖα ἀπὸ ἡλικίας 7-15 ἐτῶν. Ἐπὶ 6 κατοίκων ἀναλογεῖ 1 μαθητῆς, ἡ ἀναλογία δὲ αὕτη οὐδαμοῦ ἐν Ἑυρώπῃ ἀναφέρεται. Οἱ δημοδιδάσκαλοι ἐν Δανία λαμβάνουσι τὸν ἀνώτατον μισθὸν τῶν ἐν Ἑυρώπῃ δημοδιδασκάλων. Οὐδεὶς ἐπὶ τέλους ἀγράμματος ὑπάρχει ἐν Δανία.¹ Ἡ χώρα αὕτη ὑπερτερεῖ ὡς πρὸς τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ αὐτὰ τὰ μᾶλλον πεπολιτισμένα κράτη τῆς Γερμανίας ὑπὲρ δὲ παραδοξότατον, ἡ Δανία ὑπερτερεῖ ὡς πρὸς αὐτὴν τὰς μεγάλας ἐκεῖνας χώρας, τὰς τοσοῦτον ὑπερηφάνους ἐπὶ τῷ πολιτισμῷ αὐτῶν, τὴν Γαλλίαν δηλ. καὶ τὴν Ἀγγλίαν, ὅπου ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις καθυστερεῖ εἰσέτι μεγάλως.

ÉMILE DE LAVELEYE.

ΤΑ ΑΥΓΑ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

Φιλόσοφος τις τοῦ προπαρελθόντος αἰῶνος, πρὸς ἐπίλυσιν ἴσως τοῦ κατὰ τὸν μεσαίωνα θεολόγου καὶ φιλοσόφου συνταράξαντος ζητήματος περὶ τῆς προτεραιότητος τῆς ὀρνίθου ἢ τοῦ ὠοῦ, ἐδογματίσεν ὅτι *Pār to ŷōr* ἐξ ὠοῦ *τίκτεται*. Πολλῶ ὅμως πρὸ τούτου τὸ ὠὸν σπουδαῖον διεδραμάτισε μέρος ἐν τῇ κοσμογονίᾳ διαφόρων ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων θρησκευμάτων. Ἡ Βαβανῆ, ἡ μήτηρ τῆς ἀγίας τριάδος τοῦ Ἰνδικοῦ πανθέου, μυθολογεῖται ὅτι ἐγέννησε τρία ὠὰ, ἐξ ὧν ἐξῆλθον ὁ Βραμῆς, ὁ Βισνοῦς καὶ ὁ Σίβας· εἰς πλείστας δὲ θρησκευτικὰς παραστάσεις τῶν Ἰνδῶν ἀπεικονίζεται ὅτε μὲν ὁ Βραμῆς πρὸ ὠοῦ ἐν ᾧ φαίνεται ὁ ἄνθρωπος ἔμβρυον ἔτι, ὅτε δὲ ἀπλῶς μόνον τὸ ὠὸν τῆς κοσμογονίας. Ἡ Συρία Ἀφροδίτη, κατὰ τὰς φοινικικὰς παραδόσεις, ἐγέννηθη ἐξ ὠοῦ πεσόντος οὐρανόθεν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Εὐφράτου καὶ ἐκκολαφθέντος ὑπὸ περιστερῶν· διότι αἱ περιστεραι ἐν τῇ φοινικικῇ καὶ τῇ ἀσσυριακῇ θρησκείᾳ εἶχον προσλάβει ἱερὸν καὶ θεῖον χαρακτήρα, διατηρηθέντα καὶ ἐν τῇ χριστιανικῇ συμβολικῇ. Γνωστοτάτη δὲ ἐστὶν καὶ ἡ κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν ἐξ ὠοῦ γέννησις τῆς Ἑλένης καὶ τῶν Διοσκουύρων. Τὴν συμβολικὴν ἔννοιαν τῶν τοιούτων μύθων ἀναπτύσσων, ὁ διάσκιμος Γερμανὸς μυθολόγος

1. «Αἱ στατιστικαὶ πληροφορίες, ἀναγινώσκουσαι ἐν τοῖς Πρακτ. τοῦ Ἑλλ. διδακτικ. συλλόγου τοῦ 1876, αἱ γενόμεναι κατὰ τὸ 1870, ἐκ τῶν 1,437,026 κατοίκων τῆς Ἑλλάδος λογιζοῦσιν ἐγγραμμάτους μόνον 251,483, ὧν 207, 129 ἄρρηνες καὶ 44,354 θήλειαι. Ἐὰν δὲ ἐξαιρηθῶσι τὰ βρέφη καὶ τὰ μέχρι 5 ἐτῶν ἡλικίας τέκνα, τὰ ὁποῖα ὡς ἐπὶ τὸ πρὸ δὲν εἰσῆλθον ἔτι εἰς τὸ σχολεῖον, ἐκ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν ἀγράμμάτων, μένουσι τοιοῦτοι δυστυχῶς 978,536, καὶ οὕτως ἔχομεν ἐπὶ 100 ἄρρηνων ἐγγραμμάτων 32,96, ἐπὶ δὲ 100 θηλέων, 7,37· ὥστε τὰ 3/4 περίπου τῶν ἄρρηνων τῶν βασιλείου εἰσὶν ἀγράμματοι, 92 δὲ περίπου τοῖς 100 μεταξὺ τῶν θηλέων, ὑπαρχόντων μάλιστα 55 δήμεων, ἐν οἷς οὐδεμία γυνὴ γινώσκει γράμματα!»

Σ. Μ.

Κρούζερ ἐπάγει τὰ ἐπόμενα: «Τὰ δύο ἡμισφαίρια τοῦ κόσμου [οὐρανὸς καὶ γῆ] ἀπεικονίζοντο διὰ δύο ἡμισφαιρίων, ὅτε μὲν κεχωρισμένων καὶ »καταστέρων, ὅτε δὲ συνηνωμένων πρὸς παρα»τῆρησιν τῆς ἐπιτολῆς καὶ τῆς δύσεως τῶν ἀ»στέρων. Ἐκ τῆς τοιαύτης τῶν δύο ἡμισφαιρίων »ἐνώσεως προέκυψε τὸ μυστηριώδες ἐκεῖνο ὠὸν, »ὅπερ ἐκρέμων ἐν τοῖς ναοῖς καὶ περὶ οὗ ἐμυθο»λόγουν ὅτι ἐτέχθη ὑπὸ τῆς Δήσδας, ἀλλὰ περὶ οὗ »ἑτέρα ἀξία σημειώσεως παράδοσις ἀνέφερεν ὅτι »ἔπεσεν ἐκ τῆς Σελήνης, ἧς ἡ Ἑλένη ἦν προσω»ποποίησις.»

Τινὲς τῶν περὶ τὴν συγκριτικὴν μυθολογίαν ἀσχολουμένων ἠθέλησαν ν' ἀναγάγῃσι τὴν καταγωγὴν τῶν *Αὐγῶν τοῦ Πάσχα* εἰς τοὺς τοιοῦτους μύθους, καὶ νὰ ἐξηγήσωσι τὴν συνήθειαν ταύτην ἐκ τῆς συμβολικῆς σημασίας τοῦ ὠοῦ ἐν τοῖς ἀρχαίοις θρησκευμασιν. Ἡ δὲ γνώμη αὕτη δὲν φαίνεται ὅλως ἀβάσιμος καὶ παρακεκινδυνεμένη εἰς τοὺς γινώσκοντας ὅτι καὶ παρὰ λαοῖς μὴ χριστιανικοῖς, ὡς παρὰ τοῖς Ἰαπωνοῖς, ἐπικρατεῖ ἔτι καὶ νῦν τὸ ἔθιμον τοῦ διανέμειν κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους ὠὰ κεχρωματισμένα. Τοῦτο δὲ, κατὰ τοὺς ὑποστηρίζοντας τὴν γνώμην ταύτην δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὡς ἀπλῆ μόνον σύμπτωσις, διότι παρὰ τισι χριστιανικοῖς ἔθνεσι τὸ ἔτος μέχρι τινὸς ἤρχετο ἀπὸ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, ὅτε διενέμοντο καὶ τὰ κεχρωματισμένα ὠὰ.

Ὅπως δὴ ποτε ὅμως παραλείποντες τὰς εἰκασίας ταύτας, καὶ ἐπὶ ἀσφαλεστέρου ἐδάφους ἀναζητοῦντες τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐθίμου, εὐρίσκομεν ὅτι κυριωτάτη, ἂν οὐχὶ ἡ μόνη ἀφορμὴ αὐτοῦ ἦν ἡ κατὰ τὴν προηγουμένην τοῦ Πάσχα πολυήμερον νηστείαν ἀποχὴ ὠῶν. Ἐνεκα τούτου κατὰ τὸ τέλος τῆς τεσσαρακοστῆς συνθηροῖετο μέγα πόνον, ὅπερ κατὰ τὸ Σάββατον τῆς ἐβδομάδος τῶν παθῶν ἠυλόγουν οἱ ἱερεῖς ἀπ' ἐκκλησίας ἐν Ῥωσσίᾳ μάλιστα ἡ εὐλογία τῶν ὠῶν διετηρεῖτο μέχρι χριστέσχάτων, καὶ ἐν τῷ *Μεγάλῳ ἀγιασματηρίῳ*, οὗ ποιοῦνται χρῆσιν οἱ παρ' ἡμῖν ἱερεῖς, ὑπάρχουσιν εὐχαὶ *Εἰς τὸ εὐλογῆσαι ἐδέσματα κρεῶν τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα* καὶ *Εἰς τὸ εὐλογῆσαι τυρόν καὶ ὠὰ*, εἰς ἀχρηστίαν ὅμως περιελθοῦσαι. Τὰ οὕτως εὐλογούμενα ὠὰ διενέμοντο ὡς δῶρα τὴν ἐπιούσαν, χρωματιζόμενα εἴτε πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, οἵτινες ὡς γνωστὸν τῇ κελύσει τοῦ Θεοῦ ἔβαφον τὰ κατώφλια τῶν θυρῶν αὐτῶν διὰ τοῦ αἵματος τοῦ θυομένου ἀμνοῦ, εἴτε ὅπως εὐπροσδεκτότερα γένωνται· διότι συνήθη χρώματα ἦσαν οὐ μόνον τὸ ἐρυθρὸν ἀλλὰ καὶ τὸ χρυσοῦν καὶ τὸ κίτρινον καὶ τὸ ἰώδες.

Ὡς δῶρα διενέμοντο ὠὰ καὶ κατὰ τὴν πρὸ τοῦ Πάσχα τεσσαρακοστήν. Καὶ παρ' ἡμῖν μὲν δίδονται εἰς τοὺς παῖδας περιερχομένους τὴν παρχμονὴν τῆς ἑορτῆς τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν καὶ ἄδοντας δημῶδες